

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Prolixa nostri Quiros ratio, & meditatio postrema nusquam est reiectis
proxime firmior.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

de grat. cap. 12. & 7. de Angelis, cap. 1. Secundus quidam iuris, siue exigentia precarie in Angelo aliave creatura naturæ totius, ut Deus (quem eius primæ cogitationis autorem facimus) speciebus intensioribus honesti, quam turpis ad intensiorem, viuidiorem, ac physice efficaciorē honesti, quam turpis delectabilis cogitationem primam determinet: Angelus enim indifferentis ad vtrumvis voluntatis est, nec amplius subinde petit, quam ex parte obiecti in actu primo proximo sufficienter ad vtrumvis constitui: id, quod remissis æque cogitationibus, vel remissiore altera (dummodo ad suum obiectum prosequendum mouere sufficienter minimo etiam sufficientiæ, valeat) factis à Deo præstatur, quin naturalia naturæ, & voluntatis Angelicæ iura despiciat, ac proterat, sed attendat, quod si non solum viuacitatem physicam, maiorem cogitationis ad honestum, sed & congruitatem debere Angelicæ naturæ contendat, Dei gratiam auxiliantem: & in genere gratiæ, ac beneficii, quam maximam, rationali creaturæ debere, ac prorsus naturalem esse hereticæ, contra fidei dogma contendit. Quod, etsi de humana creatura, seu homine in speciali materia contra Pelagium, eiusque reliquias fuerit damnatum, de omni creatura rationali per Patres, scholasticos, & rationes omnes eum ipsorum, tum textuum scripturæ, ex quibus statum illud fuit vniuersum definitur, idem etiam absurdum incurritur, si Deum ita ad primam illam cogitationem etiam, ut causam particularem determinantem, sibi suæque perfectioni debere congruam illam providere dicas. Cum gratia non sit id præstare, quod quisque (ac Deus maxime) debet, ne sibi, aut perfectioni suæ cum indecentia, & indignitate deficiat.

8. sed tamen inde constat. Deum non è puro arbitrio suo, & subinde ut causam particularem, sed vniuersalem naturæ rationalis, angelicæ prorsus ut illam in actu primo proximo etiam ex parte principij intentionalis, & obiecti intentionaliæ morti, ad vtrumvis amplectendum, vel respiciendum adequatè sufficienter constituit productiones specierum ad eam cogitationem, seu cogitationes vtrumque obiectum voluntati, & arbitrio angelico proponentes in eo creationis instanti Angelicum intellectum determinare: quo arguitur omnes, nedum rationis huius, apprensus adhuc difficultas, cessant. Rursus Deum posse viuaciorem cogitationem obiecti turpis, quam honesti ab eo retrahentis, & vrgentiores occasiones peccandi ad iustorum ampliorem victoriam, & gloriam: imo, & eas quibus, de facto rationales creaturæ labantur, & congruæ, siue efficaces ad malum sint disponere, quin ipsi, ut auctori, ac tentatori, & fualori earum peccata tribuantur, sed ea solum permittat absui libertatis, à qua eis ita positus ac dispositis proveniant concursus Patrum, & scholasticorum sententia est expressa ad Rom. 1. Ezechiel. 14. Exodi 4. textu 10. & aliis innumeris locis, quæ sæpe ex Patribus ita explicuimus. Ac demum, cum omnium primarum cogitationum in quouis negotio denuo Angelis, vel hominibus post instantem primum creationis, & productionis ipsorum, causa determinans, & disponens, & auctor Deus sit æque, atque in instanti, productionis, & creationis ipsorum primo, ut diximus ita arguentes negare, non possunt, vel nec post primum instantem posse Angelos peccare duratione, sequente contra fidem, vel posse peccare in primo contra rationem, & conclusionem hanc suam tenentur fateri.

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tom. II.

CERTAMEN IV.

*Prolixæ nostri Quirōs ratio, & meditatio
postrema nusquam est reiectis proximè firmior.*

1. **P**ostremam rationem conclusionis labore, & discursibus prolixis, & multis, nec vique (ut rebar) finitendis adhibuit noster Quirōs, d. 68. à sectione 4. ad 15. inclusive, ac lect. 18. quam de Angelorum compositorum ex materia & forma, quare à causa secunda creabilium (quos non repugnare censet) impossibilitate peccandi in primo instanti creationis instituit, § vitimo in cuiusdam obiectiōnis examine ad eandem rationem, ut similitudinem, recurrit: ea vero ad summam, quam potest, redacta sic habet: creatio Angeli est gratia pure liberalis, & supernaturalis Dei, qua proinde, ut proprium eius opus Angelus primum prodit, quod non habet eius conservatio: ergo in creationis instanti Angelus est gratia pure liberalis, & supernaturalis Dei, ergo pro illo peccatum Angeli repugnat. Antecedens primum probat, quia Deus, nec sibi debet Angeli creationem, cuius neque ad esse neque ad connaturalem statum nihil creatum aliquid refert: alioqui creatura aliqua indigeret: contra id Psal. 15. versu 2. nec in connaturali statu, ex æternitate mundi creationem antecedente extitisset, & si absolute absque omni creatura esse posset: ut homo alimento, in connaturali statu indigeret, ut viuat, etsi absolute, absque illo conservari diuinitus possit: sed nec debet creare Angelo ipsi, quem primo creat (& si semel creatum debeat connaturali debito rei natura sua permanentis, carentisque contrario illum conservare) ut bene Recupitrus, tom. 1. de Deo lib. 4. qu. 19. tota maxime, à §. 6. tom. 2. in 1. p. 8. 7. lect. 1. à toto § 39. & si male oppositum teneat (saltem de aliquo Angelo possibili) noster Henao, tom. 1. Empyrol. lib. 1. exercit. 12. lect. 6. leuibus satis argumentis, & hoc vnicò perspicuo principio discit: quod absolute non existentem nulla absoluta exigentia, iussu absolutum naturale physicum, & reale esse ad aliquid posse, ut in omni exigentia physica actiua, materiali formali, & reliquis patet.

2. Sed nec debetur Angeli creatio reliquis vniuersi, & naturæ totius partibus, totive vniuersæ ac naturæ, quæ Angelo, ut sui parte, constare debet. Tum: quia ex nullius partis, aut rei, ex quibus natura hæc tota, atque vniuersum constat exigentia naturali, & præuisione Deus Angelos creat: multoque minus, ex naturali exigentia, & præuisione naturæ huius, & vniuersi totius, quod ante Angelorum (quibus tanquam partibus essentialiter integratur) creationem natura tota, & vniuersum hoc absolute non est, ut qua totum, & vniuersum, aliquid possit naturaliter exigere: multoque minus partem, quam ve totum hoc absolute sit, absolute existentem supponit: exigeret enim quod, ut absolute sit, & exigit præhabet, vnde Athanas. orat. 2. contra Arian. Hieron. ad Ephes. 3. Damasc. 1. de fide, cap. 8. ac Patres alij omnia præter Verbum Dei gratia, & gratuita voluntate condita esse contra Arianos docent, & creationi rerum, præ conseruatione earum nomen gratiæ, & principij, seu fundamenti gratiæ totius nomen tribuunt. Anselmus de concordia prædestinat. cum creata liber. toto cap. 1. Augustin. epist. 91. Hieron. Epist. 189. Bernard. tract. de gratia, inde vero instantem creationis, & Angelus ipse pro eo instanti gratia pure liberalis, gratuita, & supernaturalis probatur: cum nulli debito exigentiæ naturæ, siue totius, siue partibus eius donec, sed à Deo, eiusque puro libito,

& particulari causa, & proprio Authore, tanquam proprium opus eius creetur, ac prodeat, ergo Deo imputaretur Angeli pro instanti creationis peccatum: illationem, sic probat. Angeli creatio, & Angelus in illo instanti est gratia Dei mere gratuita, & supernaturalis: ergo eius peccatum pro eo instanti imputaretur gratia Dei: ergo, & Deo, quod aperte repugnat: ac subinde pro eo instanti repugnat Angeli peccatum. Prima consequentia probatur. Peccatum pro instanti creationis ab Angelo admissum imputaretur Angelo, atqui Angelus, pro eo instanti, est gratia Dei mere liberalis gratuita, & supernaturalis, ergo imputaretur peccatum pro eo instanti admissum gratia Dei mere gratuita, & supernaturali, quod autem inde consequentia secunda deducit (nempe Angeli pro eo instanti peccatum Deo esse imputandum) ita probat.

3. Nequit tribui gratia supernaturali Dei peccatum, quin Deo ipsi imputetur, verbi gratia si auxilio gratia Dei peccati causatio imputaretur Deo, etiam, qui de se se, & motu (ut sic dicam) proprio, illud, ut causa particularis, nec solum, ut muneris causa vniuersalis, naturaeque exigentiae, & necessitati non deficiens satisfaciatur, produceret: tunc enim auxilium illud produxisse ex intentione, ut esset peccatum merito conferretur. Eodem autem modo producit primo, ac creat Deus Angelum in instanti creationis eius, scilicet, ut causa particularis, non autem ut causa vniuersalis, ac ne exigentiae, aut necessitati naturae deficiat, ut num. 1. & 2. ostensum est. Confirmat, quoties Deus concurreret, vel physice cauendo, vel moraliter permittendo peccatum, ut causa particularis, ac non ex iure, & obligatione causae vniuersalis, sine authoris, & prouisoris causatum secundarum de necessariis, ut suos vnaquaque effectus edat, muniaque obeat (quod quidem ius, & obligatio causae vniuersalis praevalent in Deo) esset causa peccati creaturae illud, etiam pro sua libertate, admittentis non secus ac causa particularis secunda illud physico influxu, vel morali permissione causans, & nullo iure, aut obligatione valentior permittens: atqui Deus, ut causa particularis causans Angelum in instanti creationis, sua etiam libertate pro illo peccatum, saltem moraliter, & permittit, ut causa particularis causaret peccatum: ergo ipsi imputaretur, peccatum pro eo instanti creationis ab Angelo, sua etiam libertate commissum. Maior probatur de concursu, & physica causatione actionis prauae, & peccati nostri, ad quod si puro suo libito, ac non ex iure titulo, & obligatione causae vniuersalis Deus concurreret causa physica actionis prauae, & peccati nostri esset, & cui, ut tali imputaretur nostrum peccatum quia enim, titulo causae vniuersalis, & naturae totius, ac singularum, eius partium author debet causis liberis suam omnipotentiam paratam ad concurrendum adiungere, ut vtrumvis possit, & subinde concurrere, ut alterum exerceant, à peccati causatione physica, & si physice concurrat ad actionem prauam, excusatur à causatione.

4. Verum à causatione eius morali, cum peccatum nostrum permittit auxilii, sub quo illud prouideri futurum, donatione, eodem iure causae vniuersalis valentiori, & obligatione seruandi causae liberæ creatæ libertatem excusatur; quia ex ea obligatione non tenetur huius peccata impedire, & donatione efficacium (quæ in sua potentia habet, & certissime sua scientia talia prænouit,) ea non permittit; tamen eis, quia ab intrinseco efficacia non sunt, creatæ libertas absque ulla laesione constitueretur, atque ex ea parte muneris causae, & vniuersalis creaturarum de necessariis prouisoris satisfaceret; etenim (inquit Quiros) & si moraliter loquendo respectu omnium, & singularum creaturarum voluntatum auxilia aliqua efficacia Deo nequeant deficere; cum tamen hæc omnia, & singula physice, atque potestate physica creatæ voluntatis frustrari effectus, at-

que inefficacia reddi absolute queant, si ad impedienda peccata creatæ voluntatis Deus teneretur ad impediendam physicam eius libertatem causæ, quo omnia auxilia, (ut physice possunt) ab eius physica potestate effectus essent frustranda, atque inefficacia redderentur, prorsus esse debet, quod muneris illi causæ primæ, & vniuersalis prouisoris creaturarum de necessariis ad suas omnes naturales functiones obeundas, cui nullum prauale potest sed cedere potius debet, non conuenit: quare sufficientium auxiliorum prouisione, quibus creatæ libertas in actu primo constituitur, & ad quam voluntas creatæ, ius habet, oportet, ut se libere exerceat, ei muneris Deus satisfacere poterit; quin ex eo, ad efficaciam donanda eiusque impedienda, ac non permitrenda peccata teneatur concludit autem ex his discursum Quiros. Quoties nullo iure fortiori praualente causa secunda, vel Deus, ut causa particularis, & propria aliquid producit, ex prauisione peccati futuri, si producat, ipsi, ut causa imputatur peccatum: atqui Deus, ut causa particularis, & propria produceret, creaturæ Angelum in instanti creationis ex prauisione peccati pro instanti illo futuri, si pro eo esset (ut in aduerbia sententia absolute poterat) peccatorum: ergo, & Deo, ut causa imputatur peccatum Angeli, si pro eo instanti foret, posset imputari, quod esse pro illo instanti foret, posset imputari, (absolute, iuxta aduersarios poterat, vltimo variis, et plicationibus arguit, quia Deus, ut causa propria, & particularis, Angeli in instanti creationis ex prauisione peccati eius pro eo instanti futuri, poneret de se, motuque proprio conuenientem, & determinationem aliquam cum peccato; ac prout, moralique æstimatione, atque, ac si physice, & necessariam (quam adeo Thomistica doctrina Iesuana schola exhorret) indecenter suæ functioni, & virtuti, nec aliam ab ea, quam Marius, & Pater peccata vxoris, & filiorum præcians, si aliquid agat, vel aliud, non amoueat, & nihilominus illud præter, vel hoc non amoueat, ac subinde, ea peccata solum permittit: & tamen ob hanc solam determinationem, & conuenientem cum peccati permissione pura ab eis appositam, eorum peccata, ut causa: Marius & Pater omnium sententia imputantur.

5. Hæc summam omnia sunt, quæ per vndecim totas sectiones, cum, ut peccatorem hanc suam meditationem suadeat, tum ut eam contra varias hinc inde quasitas instantias aduersas obfirmet, versat, inculcat, & voluit præfatus Quiros. Sed tota hæc meditatio in primis despecta à Patribus cunctis fuit (ut contra ipsos esse non censetur) imo vero adeo extra hominum iudicium rationabile est, ut, ne paginis quidem aliquantulum sapientibus, in mentem venire poterit, celestis enim, & vetus illa inter alias quasitas. Paganorum antiquis Patribus proposita fuit cur Deus præcians Angelum, & hominem peccatorem, si creantur, eos nihilominus creauerit? Nemo autem ex Patribus, imo neque ex Paganis, eam questionem, proponentibus dubitauit (necum censuit) ex creatione Angeli eius peccatum in quocumque instanti esset (de quo ut inuili ad questionis decisionem, non curant) fore, ut causa, & auctoritatem tribuendum Deo, sed ut summum ex præscientia futuritionis peccati si conderetur, ex qua conditus, & creatus à Deo fuit: quod si ex ea non conderetur nullam esse questionem Patres, & Paganis ipsi eam proponentes putarunt. Secundo, eandem esse difficultatem in creatione Angeli, & primi hominis, Adæ, & Angelorum, tam Paganis proponentes, quam Patres respondentes putarunt; cum tamen hic Recentior longe aliam esse de primo instanti creationis Angeli, & prima conditione hominis; quia ad exigentiam materiam dispositæ infusæ animæ, simulque fuit ipse productus, Deo eius peccatum imputandum non sit; uti Angeli peccatum pro primo instanti creationis Deo imputatur, quia de se se, nullo exigente, ac subinde

subinde pure gratuito, & eo sensu supernaturaliter, illum Deus creavit, secus Adamum, ut exigentia materia, atque proutioris naturæ non deficeret. Tercio quam vile discrimen, hoc, & ratio huius, Recentioris pro impeccabilitate absoluta Angeli in instanti creationis, vel inde constat: quod Patres, et viri spirituales omnes æque gratiosam nobis liberalem, & misericordem nostram primam productionem, atque Angelis creationem reputant) cuiuscumque generis, & ordinis prima verorumque productio sit: nec minorem nos pro nostra prima productione, quam Angelos pro sua creatione gratiarum, actionem proportionem ad naturam ab ipso acceptam debere; tamen ad nostram productionem exigentia præfata præcedat, secus ad Angeli creationem.

6. Ratio autem huius est, quia & exigentiam ipsam Deus de se donat, cum materiam, & dispositionem, (quæ tota exigentia præfata sunt) produxit, atque, ut essent aliarum etiam causarum interuentu, & consensu disposuit: sic enim totum tandem de se solo gratuito, liberaliterque, quod homo est donat, cum quidquid exigentia productionem eius antecellit, unde naturæ iure aliquo conditus à Deo homo contenditur, Deus ipse donaverit; quæ ratio clarius robur suum ostendit, in Protoparentum nostrorum Adæ, & Evæ prima conditione, in qua nullius agentis naturalis interuentu, & actione media, simul semelque, & dispositiones, & animum rationalem materiam induxit, atque hominem produxit. Vltimus Recentioris huius meditatio tota præce intelligit gratia, & diffusionis eius in gratiam creationis, seu naturalem, & supererogaram naturæ, eiusque viribus, seu supernaturalem, & quæ Deo, ut naturæ auctori, & proutiori tribui nequit, submittitur; etenim quidquid naturam totam integrat, à Deo, ut naturæ auctore primo producit; tamen nullo exigente, libereque & gratuito producat: quare rerum omnium, naturalium, seu naturam integrantium productio: & subinde Angeli creatio, gratia quidem, sed creationis gratia est quæ est à solo Deo, tamen, ut naturæ auctore, non minus, quam conferuatio, ac reliqua, quæ postmodum ad naturæ exigentiam à Deo proveniunt: unde Angeli, vel cuiusvis alterius intra creatam naturam contenta productio propria, etiam pro instanti primo, atque ut ab eius conferuatione distinguitur, supernaturalis gratia non nisi abusive de Pelagij sensu dici potest, qui ea voce gratiam Dei ad meritum, & honeste operandum requisitam admittere simulavit. Patres vero ubi eius simulationem dispeperunt non de creationis gratia, sed de supernaturali necessario, & catholice admittenda, ne hæresis damnaretur cum ipso, contendere reclamarunt, video hunc Recentiorum, non eo sensu stricto creationem Angeli gratiam supernaturalem appellasse, sed quatenus nulla naturæ exigentia Angelus creatur uti etiam gratia supernaturalis nullo ex naturalibus exigente producit; sed tamen, cum Angelus ipse eiusque prima productio, seu creatio, intra naturam omnimode sint, supernaturalem creationem nullatenus dicere deberet: & si, tam ipse, quam gratia supernaturalis nullo ex naturalibus exigente, sed quasi proprio Dei motu, ac subinde liberaliter, ac mere gratuito producantur.

7. Porro ex his præcipua ratio huius Recentioris evanescit, siquidem constat Deum, ut universalem naturæ auctorem Angelos, in primo etiam instanti creasse, ac proinde, ex prævalenti hoc iure (ut hic Recentior fateatur creare eos potuisse) etiam pro eo instanti peccaturos, quin ipsi eorum peccatum, ut causæ, & auctori imputaretur: insuper, & si omnino gratuito prima rerum productio, & Angeli in instanti primo creatio, ex nullo debito, vel sibi, vel creaturae alicui naturali à Deo proveniat, ac proinde Deus ex se solum, potiusque libito suo, ac proprio motu ipsos pro eo instanti, atque, ut causæ particularis eo sensu creet, ideo tamen est, quia habet erga creaturam omnia, etiam naturalia, particulare

Christoph. de Ortega, de Deo Uno, Tom. II,

dominium absolutum, & ius sibi speciale, ad ea producenda, vel non producenda, quod æque aliis iuribus prævaleret, atque ius causæ universalis, ut non debeat vitare, aut impedire peccatum creaturæ, quam producit, sicut nec causæ particularis creatæ tenentur actionibus abstinere, ad quas ius habent, ex quibus alterius peccatum futurum prænotant ut illud impediant, ne ipsi peccatum imputetur, verbi gratia, femina egressu domo non deuotionis, & pietatis solum, sed animi etiam gratia, abstinere non debet, etsi in via occursum hominem, & in affectum eius turpem incursum prænotaverit, ut hoc peccatum impediat, ne sibi imputetur, quod virgetur ex huius Recentioris doctrina memorata, num. 4. Deum scilicet non teneri impedire peccata creaturæ rationalis auxiliorum efficaciam, ut non peccet, collatione, idque titulo causæ universalis, (quod etsi mirabili discursu ibidem recitato, neque ab aliquo Theologo hactenus excogitato, nec deinceps admitendo probat) inde eius manifeste contra huius Recentioris intentum, & conclusionem euincitur: Deum non teneri abstinere Angeli pro primo instanti peccaturi creatione, ut eius peccatum impediat, ne ipsius creatori Deo, ut causæ imputetur.

8. Confirmantur hæc omnia ex collatione auxilij gratiæ sufficientis ad non peccandum, ex quo futurum creaturæ rationalis peccatum Deus optime & infallibiliter prænotat, quod ex iure supremi Domini in supernaturalia dona sua de se solo, nulloque alio exigente, ac motu proprio. Deus producit, ac donat, & tamen peccati illius auctor, & causa non est, quia ex iure, & titulo hoc prævalenti operatur: ac subinde non tenetur creaturæ peccatum impedire, ne ipsi, ut eius causæ imputetur; tamen merito, & patri, filij, & uxoris peccata quæ non impedit cum potest, imputantur, in iis circumstantiis, in quibus, ex capitulis, & superioribus ipsorum munere, ea impedire, ac non permittere tenetur: quare nec gratia illi sufficienti imputantur, neque ulli gratiæ, aut enti supernaturali relinquenti creaturæ voluntati potestatem physicam, & libertatem in actu primo ad non peccandum imputari creaturæ peccata possunt, quantumvis à Deo de se, & proprio motu, scientiaque coniunctionis cum peccato, si ab ipso producantur, ea producat, dummodo non ex intentione peccati, & quia coniungendum cum peccato est, si donetur, sed potius ex serâ intentione, ut tentatio vincatur, & vitetur peccatum. Neque enim præscientia illa in entis supernaturalis cum peccato coniungendi productionem, donationemque influit, sed solum eius donationem, ut posset, non impedire quæ ex sola scientia simplicis intelligentiæ de potentia vitandi peccatum, quam creaturæ affert, à Deo exercetur, ut de peccati permissione agentes ostendimus. Verum igitur est Deo de se, ac proprio motu, nulloque ex naturalibus exigente, producenti, aliquid siue naturale, siue supernaturale imputandum peccatum si relictum ab ipso productum imputetur, falsum autem rei ita à Deo productum imputandum, et si coniungenda cum peccato creaturæ infallibiliter sit; si peccatura creatura, per rem ita productam ex parte potentia, & actus primi physici ad peccatum prædeterminetur.

9. Id vero Angelo de se indifferenti ad peccandum, vel non peccandum pro instanti creationis, nequit natura sua congenire; nempe se ipso prædeterminatum, vel prædeterminationem ad peccandum pro eo instanti esse ac produci: quare, nec eius creationi & creatori, sed proprio vitio, & libertatis ab usu eius peccatum pro eo etiam instanti tribui debet, aut potest, sicut, & pro instantibus reliquis durationis suæ, quod autem contra hoc ait ex nescio quibus Doctoribus, qui substantiam supernaturalem repugnare docent, quia peccabilis esse non posset, quin Deo esset imputabile peccatum, ut eius causæ, & auctori, et si libero arbitrio suo substantia illa peccaret, ratio non Doctorum communis, nec alterius, quam

recen

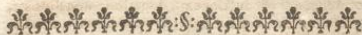
recentioris huius est ad substantiam supernaturalem negandam; communis autem eam negatum est, quia impeccabilis, ac nusquam libertatem haberet ad peccandum. Postremum argumentum, quod poneret Deus determinationem logicam (quæ prudenti estimatione, moraliterque tantumdem valet, ac physica) si Angelum in instanti creationis peccatum creasset contra peccati permissionem, in quavis sequenti duratione militat directius. Cum determinatio logica peccandi proxima, & completa donatione auxilij sufficientis constituitur, non autem sola substantiæ peccaturæ productione; quantum vero inter logicam, & physicam determinationem creaturæ ad peccandum, non solum physice, sed morali prudentum Theologorum estimatione interfit, is solum nesciat, qui discrimen efficaciarum auxiliorum duplicis scholæ Thomisticæ, nempe Dominicane, & Iesuiticæ prorsus ignoret.

DISPUTATIO IV.

De statu via Angelorum, & iis qua ipsi in eo statu acciderunt.

AUTORES aliquando Angelos omnes fuisse, atque in via statu, ut mortem, vitamque æternam bene à se, maleve gestis mererentur Dogma fidei est, quod nequeat, nisi hæretice negari, sed quibus instantibus, naturæ, & operationum Angelicarum, an temporis, & durationis physice via angelicæ status confiteri, quandiuque duraverit, ac demum, quid in eo statu boni, malive Angeli egerint disputationi Theologicæ subiacet. Deinde quidquid Angeli statum illum nondum egressi egerint, oportet distinctè examinare.

QVÆSTIO I.

De instantibus status & via Angelorum eiusque duratione.

DEFINIENDA tria in hac quæstione sunt. Primum de instantibus, quibus via Angelica constat, quidditate. Secundum quot instantibus confiteri, an pluribus, quam duobus. Tertium de tota duratione, qua consistit de facto is via Angelicæ status.

CERTAMEN I.

Instantia, quibus Angelicus via statum constituit quæstionibus Theologicis decidendis vitia physice durationis fuisse, esseque deinceps Theologicis disputationibus debent.

1. Hæc de re disputandum non esset, nisi ex antiquioribus scholasticis aliqui morales quasdam, seu instantia via Angelorum, quæ proinde Theologica vocari solent, a physice durationis instantibus diversis in scholas induxissent, ea vero singula instantibus, seu partibus physice durationis, quandoque pluribus, quandoque paucioribus, neque omnium Angelorum via æqualibus, sed brevioribus, in Angelis quibusdam, longioribus in Angelis aliis, pro cuiusque Theologi libito constaret; unde inter se se æquiuocè, cæcòque mane, siue Andabatarum, ut dicitur, more, in quæstionibus pluribus ad viam Angelorum spectantibus decernerent, instantia ergo Theologica via, ex actionibus, seu operationibus, siue instantaneis physice, siue durationis diuisibili, etiam die integro perseverantibus componunt communiter; ita, ut eorum quævis quandiu durat, nec aduersa operatione destruitur, vna morula, vnumque instans Theologicum sit: aduersa vero illam destruens, & succedens operatio, quandiu fuerit, & persistit morula alia, seu instans Theologicum via Angelorum; intelligunt autem, ex iis instantibus viam Angelicam componentes, per diuersas, & aduersas operationes, non quascunque, & quomodocunque diuersas, & aduersas, sed eas solum, quibus Angeli, ad patriam seu beatitudinem (quo quasi in via positi tanquam ad terminum tendere possunt, ac debent) rectà progrediuntur; vel quibus contra à via aberrantes ad tartarum, & mortem æternam viam capeunt. Viatorum quippe est rectà ad terminum incedere, vel à via rectà declinantes ab eo discedere, atque ad oppositum terminum pergere. Hinc constat actiones Angelorum indifferentes (si quæ sint) quibus nec ad patriam accederent, neque ab illa recederent instans seu morulam Theologicam status via Angelicæ iuxta hos Theologos non constituere.

2. Constat secundo, operationum merituarum gloriæ non solum, indiuiduam, sed specificam etiam, vel genericam diuersitatem, et si eis, ad vitam æternam Angeli pergant in eadem duratione siue instantanea siue diuisibili, quia aduersæ non sunt, & quæ se mutuo destruant, sed quasi gradu vno ad vitam æternam, seu terminum via obtinendum incedunt, diuersa instantia Theologica non constituere; eodemque pacto operationum præuararum, ac beatitudinis demeritoriarum, quibus ad æternam iuxta damnationem, ab Angelis malis pluralitas eadem duratione, siue diuisibili, siue indiuisibili amice coniungibilibus, ac de facto coniunctarum instantium Theologicorum, seu morularum via Angelicæ apud præatos Theologos pluralitatem non facit, ob eandem rationem: quia, et si ex operationes diuersæ physice sint, tamen in ordine ad terminum, ad quem eis mali Angeli pergunt, nempe æternam damnationem, & à quo recedunt, beatitudine scilicet æterna adstantur, & continuantur: quare, neque adæquate distinguuntur, ut plura absolute instantia Theologica horum Doctorum sensu nec dici absque inconsequentiæ queunt, quam eorum non pauci incurram. Est autem ratio assignata: quia instantia propria physica (quorum ad instar Theologica hæc me.